

ja yksilöt niihin sivistyksen ja hengenviljelyksen säteileviin avaruuksiin, jonne ainoastaan taiteen ihanat luomat voivat ihmisen synkkien rotkojen hämäryyksistä kohottaa.

Ainoastaan rakkaus, palava rakkaus suureen ajatukseen ja hehkuva into työhön, voi vaikuttaa syyttävästi nuoriin mieliin, joissa sen halutaan versoavan kauniiseen ja ihanaan kukoistukseen. Ja työ kauneusihanteen hyväksi, joka kohottaa ihmisen jokapäiväisen elämän painostuksista, on tosiaankin aate, joka, jos se oikein käsitetään, voi valaa opettajiin ja opettajattariin pyhän tulen, jonka lämpö välittömästi säteilee nuorten mieliin ja siellä herättää eloon parhaat ja jaloimmat tunteet, jotka voivat elähdyttää nuoria silloinkin, kun he kulkevat maailmassa, joka on täynnä pimeyttä, pahuutta ja eksytyksiä. Kauneus ja kauneuden ihanteet voivat lahjoittaa nuorille ja vanhoille suunnatonta iloa ja ihas-tusta, kun he kylpevät kauneuden ja taiteen kirkastavassa, säteilevässä huomenvalossa. Erinomaisen sattuvasti ilmaisee Ellen Key etenkin taiteen jalostavan vaikutuksen sanoessaan: »Vaikkakin ainoastaan osaksi riippuu meistä itsestämme, tuleeko elomme onnelliseksi, voimme kuitenkin itse määrätä, tuleeko se rikkaaksi ja kauniiksi.»

18. 11. -24.

SANOMALEHDISTÖ.

(Sangen lyhyt mietelmä.)

Enemmän kuin 400 vuotta sitte kuoli Ranskassa Lionardo da Vinci. Hän oli erään roomalaisen ritarin ja jonkun italialaisen tytön »äpäralapsi». Mutta hän oli mielestäni ehkä maailman suurin ja samalla monipuolisin älyniukka, ja Viktor Rydberg on kirjoittanut hänestä innostuneen esseen (»En underbar man») —

Mereschkowiskin y. m. teoksista puhumatta. Tämä suuren suuri nero, jonka hautaa, tahi oikeammin puhuen hautakiveä, Amboisen (lue: Angboas) kaupungin ihannassa Hubertus-kappelissa en voinut olla käymättä katsomaan, »tutki 25 vuotta lintujen lentoa sekä taitteellisia tarkoituksia varten että myöskin keksiäkseen ilmalaivan ja lentokoneen lait». Mutta olipa Lionardo kuinka nerokas hyvänsä, ei hän varmaankaan voinut aavistaa, että tällainen lentokone kerran kantaisi kymmeniä, ehkä satojakin ihmisiä korkealla ilman avaruudessa.

Näin on tuhansien muidenkin suurten ja nerokkaitten keksijäin laita. Älykkäinkään ihminen ei voi tietää, tuskin aavistaakaan, minne *vihdoin* hänen keksintönsä, hänen nerontuotteensa, viepi ihmiskunnan kaukaisessa tulevaisuudessa.

Samoin on epäilemättä käynyt Gutenberginkin. Kun hän teki mainion keksintönsä, ei hän voinut aavistaakaan, mihin se johtaisi. Ei hän silti ollut yhtä yksinkertainen kuin Martin munkki Riddarholman luostarissa (Strindbergin novellissa »På gott och ont»), joka arveli, että sittenkin kävi nopeammin kirjoittaminen; sillä kirjoittajamunkkien esimieskin, isä Franciscus oli asiasta paljon paremmin selvillä, ja Hans »brevmälaren», kuva- ja kirjalaattojen tekijä, käytti keksintöä heti hyväkseen. Mutta ei Gutenberg, huolimatta keksinnössään tekemistään parannuksista voinut uneksiaakaan linotypia, saatikka sitte monotypia ja sen semmoisia.

On laajasti puhuttu kirjapainotaidon merkityksestä uskonnollisella alalla, mutta paljon suurempi on sen vaikutus yhteiskunnallisessa kehityksessä. Jo ne monet klassilliset teokset, jotka Veneziaassa (Venedigissa) lähtivät kuuluisan Aldus Manutiuksen kirjapainosta, laajensivat ihmiskunnan näköpiiriä raivaten tietä n. s. humanismille, jonka merkitystä ihmiskunnan kehityshistoriassa ei voi liioitella.

Mutta ei millään alalla Gutenbergin keksintö ole

mahtavammin vaikuttanut kuin aikakauslehtien, lento-lehtisten ja sanomalehdistön alalla. Sen merkitys on sillä alalla ollut ja on vieläkin kerrassaan suunnaton. Voi esim. sanoa, että Englannin ja samalla ehkä myös koko Euroopan poliittiset olot ovat suuresti muuttuneet, etten sanoisi enempää, Daily Heraldin (lue: Deeli Héerald) ilmestymisen johdosta. Saman voi sanoa meillä »Työmiehen» ilmestymisestä. Ja mitä Suomen eri paikkakuntiin tulee, niin asia on aivan sama. Kun »Länsisuomen Työmies» Turussa ilmestyi ja vastuksista huolimatta jatkoi toimintaansa, niin se suoritti tienraivaajan työtä. Sen ilmestymiseen oli suurin ansio poismenneellä ystävälläni Kyösti Karilla, jolle on tästä hänen monien muiden ansioittensa ohessa Suomen työväenliikkeessä tunnus annettava. Ja tämän kiitoksen julkilausumisen olen velkaa Karin muistolle, jolle yleensä liian vähän tunnustusta on annettu. Ei tätä lehteä, Sosialistin isää, yhtä vähän kuin Työmiestäkään, kaikkialla otettu riemulla vastaan, ei edes yleisesti Turun ja sen ympäristön työmiehiensäkin. Kun esim. allekirjoittanut sopivamman ja paremman miehen puutteessa vähäksi aikaa otettiin lehden toimittajaksi, niin muutamat »sivistyneet» ylioppilaat sylkäisivät hänen jälkeensä ja huusivat: »Tuossa kulkee 'Länsisuomen työmiehe'». Asianomaiseen tämä tietysti ei vaikuttanut niin mitään; mutta osaltansa se ilmeisesti todisti, miten mahtava merkitys yhdellä ainoallakin sanomalehdellä nykyään on.

Mikä on nyt syynä sanomalehdistön tavattoman suureen merkitykseen nykyaikana?

Ensiksikin ja ehkä etupäässä sen erinomainen *monipuolisuus*. Sillä sanomalehdistö — ainakin hyvin toimitetut lehdet — käsittelee melkein kaikkia asioita »maan ja taivaan välillä». Ihmiset saavat lyhyesti ja nopeasti tietoja kaikista vähänkin tärkeistä tapahtumista — usein hyvin joutavistakin. Ja ihmisten uteliaisuus on, kuten tunnettua, hyvin suuri.

Toinen syy sanomien suureen merkitykseen on ilmei-

sesti siinä, että kaikki nämä monipuoliset tiedot saadaan suhteellisesti sangen halvalla hinnalla. Meidän aikanamme, jolloin köyhyys vallitsee kaikkialla, on tämä seikka hyvin painava tekijä.

Suomen sanomalehdistö ei yleensä ole huonommalla kannalla kuin useimpien muitten maitten; ainakaan se ei ole, kuten esim. Ranskan, *rahalla ostettavissa*. Mutta yksi vika useimmissa lehdissämme on mielestäni siinä, että ne liian vähän puhuvat ihmisten tunteille ja sydämelle ja että ne liiaksi erottavat toisistaan elämän totiset ja leikilliset puolet — antavat vain pilalehtien hoitaa jälkimmäistä puolta — eivätkä (Shakespearen tavoin draamoissaan) yhdistä molempia. Minulle väitti kerran prof. Odo Reuter — olkoonpa vaikka että liioittelei — että hän ei sanomalehdestä lue muuta kuin pääkirjoituksen ja lystikkäät jutut. Hän oli kuitenkin meidän etevimpiä ja tunnetuimpia tiedemiehiämme ja kynäilijöitämme.

Toiselta puolen on sanomalehdistön merkitystä liioiteltu *hyvien* kirjojen ja varsinkin aikakauskirjojen kustannuksella. Molemmilla on ylen suuri merkitys kansojen herättämisessä ja sivistyttämisessä.

Sanomalehdistön merkitys käypi siitäkkin selville, että kaikki vanhoilliset ainekset ammoisista ajoista asti ovat koettaneet sitä tavalla tai toisella kahlehtia. *Meidän* aikoinamme ei se enää ole mikään korkealla kulttuuritasolla oleva kansa, joka jollakin tavalla (paitsi ilmeisten ja tärkein, kuten murhien ynnä senkaltaisten n. s. puhtaasti kriminaalisten rikosten takia) kahlehtii vapaata sanaa. Jokaisen pitää saada vapaasti lausua mielipiteensä kansan ja ihmiskunnan asioista, ja ken sitä ei salli, hän ei ole inhimillisen edistyksen mies ja hän myöntää samalla, että hän on todellisuudessa voimaton ja että hänen voimansa lähestyvät loppuansa. Tämän todistaa oikeaksi tsaarivallan loppupuoli, eikä »manifestin» mitään osaa tervehditty Suomessa sen kukistuttua suuremmalla riemulla kansamme kaikissa kerroksissa kuin *painovapautta*.

Sanomalehdistö ei vastaa tarkoitustaan, elleivät kaikki kansassa liikkuvat eri vivahdukset vapaasti pääse päivänvaloon. Vasta silloin sanomalehdistö on koko laajuudessaan *mahtava kulttuurin kannattaja, kansan ja ihmiskunnan kasvattaja, jonka vertaista tuskin on toista olemassa*. Sanomalehdistö on todellinen suurvalta, jota suurempaa ja vaikuttavampaa ei ole olemassa.

26. 12. 23.

MUINAISKREIKKALAISTEN URHEILU- JA MUSIIKKIHARRASTUKSET.

»Kaikki katoaa», niin väitetään, mutta tämä on totta ainoastaan hyvin tärkein rajoituksin. Kehitys kulkee eteenpäin ennen perustetulla pohjalla: tämä merkitsee tavallaan jonkinlaista iankaikkisuutta. Yksityiset ihmiset katoavat, kokonaiset kansatkin katoavat niinkään; mutta mitä kunnollista nämä ovat jälkeensä jättäneet, se elää ja vaikuttaa tuleviin sukupolviin.

Sekin kansa, joka suuremmassa määrässä kuin mikään muu entisinä aikoina laski perustuksen sekä ruumilliselle että henkiselle kulttuurille, muinaisen Kreikan kansa, on hävinnyt, mutta sen ihmeelliset ja ihailtavat luomat monen monella kulttuurinalalla eivät ole hävinneet, vaan ne ovat perustuksena koko inhimilliselle kehitykselle. Muinaiskreikkalaiset ovat laskeneet perustuksen m. m. urheilulle ja kaikille taiteen haaroille. Ja nämä urheilun ja taiteen harrastukset ovat sangen läheisessä suhteessa toisiinsa. Minun entinen taiteen opettajani, berliniläinen prof. Furtwängler on sattuvasti lausunut, että »kreikkalaista taidetta on mahdoton ajatella ilman kreikkalaista voimistelua». Egyptiläisen taiteen luomat ihmispatsaat osoittavat liian heikkoa lihasten kehitystä ja babylonilais-assyrialaiset taas